

heden aanwezig zijn als de mensen hun huizen gaan bewonen. Aangezien wij met de recreatieve voorzieningen eigenlijk al te laat zijn, vooral wat het westen van ons land betreft, zou ik enige houtsoorten naar voren willen brengen, die vrij snel groeien en voor de Westelijke polders over het algemeen geschikt zijn; met deze soorten kan in korte tijd het landschap gestalte krijgen. Als hoofdhoutsoort zou ik de populier voorop willen stellen. De populier is een goede pionierhoutsoort en vormt reeds in enkele jaren een opgaande beplanting. In bos- en singelbeplanting heeft de populier een windbeschuttende en luchtzuiverende werking. De boom loopt vrij vroeg in het voorjaar uit, het frisse groen doet prettig aan en kan aardige kleureffecten geven.

Om tot een snel en doeltreffend resultaat te komen kan de populier aangeplant worden in combinatie met verwante houtsoorten, zoals wilg, trilpopulier, canescens en balsempopulier. Voor smalle beplantingsstroken en singels kan de volgende werkwijze worden gevolgd:

Populieren worden geplant op een afstand van 8 meter, met daartussen op 4 meter een opgaande wilg, trilpopulier, canescens of balsempopulier.

Het planten van 2 hoofdhoutsoorten is belangrijk met het oog op een eventuele geringere groei van een van de twee.

Als onderétage, op de tussenruimte van 4 meter, 2 struikvormen van b.v. schietwilg, trilpopulier of canescens, welke men zonodig door toppen op de gewenste hoogte en breedte kan houden.

Indien voldoende ruimte aanwezig is kan vóór deze beplanting nog een rij struiken worden geplant, waarbij het accent wordt gelegd op bloei en kleur. Aanbevelingswaardig zijn hiervoor, in groepen geplant, gelderse roos, hondstroos, vlier, hazelaar, meidoorn, sleedoorn en lijsterbes. Na 12 à 15 jaar kan men de beplanting dunnen met het oog op de groei van de midden- en voor het goed slagen van de hoofdbeplanting van populier.

Na de velling zal waarschijnlijk voldoende opslag ontstaan van wilg, trilpopulier of canescens om een nieuwe etage te vormen. Als aanbevelingswaardige soorten voor de omschreven beplanting kunnen worden genoemd:

Hoofdhoutsoorten:

<i>Populieren:</i>	Populus 'Regenerata Duitsland'
	„ 'Gelrica'
	„ 'Robusta'
	„ 'Löns'
	„ 'Heidemij'
<i>Wilgen:</i>	Salix 'Liempde'
	„ 'Drakenburg'
	„ fragilis 'Godesberg'

Als aanvullende soorten:

<i>Balsempopulieren:</i>	Populus 'Geneva'
	„ 'Oxford'
	„ 'Rochester'
<i>Trilpopulier:</i>	Populus tremula
<i>Canescens:</i>	Populus alba x grandidentata
	„ grandidentata
	„ canescens 'Schleswig'

Hierbij moet echter wel worden opgemerkt, dat men vóór de aanleg van de beplantingen een deskundige dient te raadplegen om zekerheid te verkrijgen of de grond voor de gewenste soort geschikt is.

Hoewel het accent op de landschappelijke verzorging ligt, mede ten behoeve van de recreatie, wil ik tot slot nog schuchter wijzen op de bezitvormende waarde van een populierenaanplant. Natuurlijk heeft een aanplant een grote waarde voor de recreatie die niet direct financieel tot uitdrukking komt, doch een combinatie van beide is mogelijk en nuttig. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat nu er allereerst over aanplant voor recreatie wordt gesproken, men de andere betekenis die een bepaalde houtsoort heeft, n.l. houtproducent, uit het oog verliest.

Laten we dus meer pijlen op de boog leggen waarmee de recreatie en de aankleding van het landschap wordt gediend, doch waarbij ook een stille reserve aan hout wordt gevormd, wat ons nog wel eens van pas kan komen.

J. Gremmen / Is wederopleving van de populierenkanker slechts een denkbeeldig gevaar? ¹⁾

Hoofd afdeling Pathologie en Resistentieonderzoek Bosbouwproefstation „De Dorschkamp”

Om tot een verantwoorde uitgifte van nieuwe populiererasen te komen ziet het Bosbouwproefstation „De Dorschkamp” te Wageningen zich niet alleen gesteld voor de opgave om door selectie waardevol materiaal te verkrijgen met hoge produktie, maar tevens om nauwkeurig vast te stellen hoe het met de vatbaarheid van deze nieuwe rassen voor bepaalde ziekten gesteld is. Bepaalde rassen kunnen immers aanvankelijk heel veel beloven waar het groei en houtproduktie betreft, maar tegelijkertijd totaal ongeschikt zijn door hun gebleken gevoeligheid voor de bacteriekanker.

Het is de taak van de afdeling Pathologie en Resistentieonderzoek om alle nieuwe rassen die de gewenste groei-eigenschappen bezitten, gedurende een aantal opeenvolgende jaren op kanker te toetsen, hetgeen geschiedt door deze op kunstmatige wijze te verwonden en vervolgens te inoculeren met een reincultuur van de ziekteverwekker, *Aplanobacterium populi* Ridé.

Het zal de lezer wel duidelijk zijn dat het van de uitslag van deze toetsproef in hoge mate afhangt of het ras al of niet voor uitgifte aan de praktijk in aanmerking komt.

Het is begrijpelijk dat de populierenteler veel belangstelling

aan de dag legt voor nieuwigheden, die veel beloven en dat met enig ongeduld tegemoet gezien wordt naar het moment waarop het nieuwe materiaal ter beschikking komt voor vrije vermeerdering. Dit heeft echter soms ook tot gevolg dat men gaat aandringen op vervroegde uitgifte van dit materiaal, ofschoon het onderzoek over bestaande resistentie tegen ziekten op dat tijdstip nog niet is afgesloten. Uitgifte van zulke rassen, hoe uitstekend deze ook groeien en hoe groot de aanwas ook is, is onder de geschetste omstandigheden niet verantwoord, omdat een definitieve indruk gewenst is ten aanzien van de gevoeligheid voor ziekten en in het bijzonder voor aantasting door kanker. Een juist inzicht en goede kennis omtrent de vatbaarheid van deze nieuwe rassen voor bepaalde ziekten kan namelijk veel narigheid op een later tijdstip voorkomen.

Indien men zou overwegen in de naaste toekomst dit resistentieonderzoek te veronachtzamen wegens ongeduld van de zijde van de praktijk dan zal dit ongetwijfeld binnen afzienbare tijd nare gevolgen hebben, omdat dan de kans groot is, dat materiaal wordt aangeplant, dat een onvoldoende resistentie bezit tegen de bacteriekanker (denk bijv. aan Populus 'Brabantica').

Dit heeft directe gevolgen in de vorm van afsterving en verminderde groei van de aangetaste bomen, maar ook indirecte,

¹⁾ Foto's J. B. Weg.

P. 'Brabantica' met populierenkanker.

daar de nieuwe „kankerbomen” infectiebronnen kunnen worden.

Dit onderzoek heeft dus ten doel alleen de aanplant van resistente rassen te bevorderen. Zou men onvoldoend onderzochte rassen gaan vermeerderen, die wellicht kankergevoeligheid bezitten, dan zal het percentage bomen dat door deze ziekte wordt aangetast, opnieuw gaan stijgen. *Dit zou voor de Nederlandse populierenteelt een belangrijke stap terug zijn.*

In dit verband is het daarom interessant een bericht uit de Franse literatuur te vermelden, waarin sprake is van een reëel gevaar van toename van bacteriekanker in dit land. Ofschoon sinds 1962/63 bekend is dat de 'Serotina du Poitou' gevoelig is voor kanker gaat men ondanks het advies, dat tot grote voorzichtigheid maant bij het aanplanten van dit ras boven de 49e breedtegraad (ten zuiden hiervan is nooit aantasting door bacteriekanker waargenomen) toch met de vermeerdering door. Dit is blijkbaar eveneens het geval met de rassen I 45/51; I 92/40 en I 154, die ook gevoeligheid bezitten voor de kankerziekte, maar waarvan de vermeerdering eveneens in volle

gang is, aldus dit bericht uit de Revue Forestière française van april 1964.¹⁾

Uitgifte van niet voldoende getoetste rassen is betreurenswaardig en bovendien gevaarlijk voor de toekomst, daar te verwachten valt dat de kankerziekte van de populieren dan weer zal gaan opleven. Dat men hiervan aanzienlijke schade zal ondervinden laat zich wel aanzien, vooral als men bedenkt dat meer en meer populierenbeplantingen worden aangelegd van één speciaal ras. Reeds door hun homogeniteit kunnen dergelijke beplantingen gemakkelijk ten offer vallen aan ziekten en juist in dergelijke cultures zijn de ravages het grootst.

Deze notities hebben daarom uitsluitend de bedoeling een welgemeende waarschuwing te richten aan hen, die menen dat een snellere uitgifte van nieuwe rassen geen enkel risico heeft. Het is toch wel duidelijk dat men vooral hier niet over „één nacht ijs” mag gaan, omdat dit bijzonder vervelende consequenties voor de populierenteelt zou kunnen hebben.

Het onderzoek naar bestaande resistentie heeft daarom ten doel een juist inzicht te verkrijgen over de gevoeligheid van het nieuwe materiaal, zodat dit ons straks geen onaangename verrassingen bezorgt. Het toetsen op resistentie tegen de bacteriekanker is ongetwijfeld één van de voornaamste doelstellingen naast het selecteren op groeikracht en opbrengst, waaraan tot nu toe overwegend aandacht werd geschonken.

¹⁾ Ridé, M., Risque d'une recrudescence du chancre suintant (chancre bacterien) du peuplier.

P. 'Brabantica' met populierenkanker (detail).